

Book Review: “Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi” (Ayşe Ece)

Serhat ARSLAN¹

Abstract

Literary translation is one of the main topics in the field of translation studies, and in this respect, it is constantly up to date. The book *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi*, which we have discussed for introduction and evaluation, is an original and important work in translation studies that examines the nature and all aspects of literary translation. In her book, Prof. Dr. Ayşe Ece first and foremost distinguishes literary translators from other translators who carry out translation activities in different fields. The book defines the boundaries of the identities that literary translators assume within the framework of the views of translation studies researchers, literary translators, and philosophers. In this work, in which the relations between text production and the act of translation are also discussed, it is emphasized that literary translations have a complex nature. The book, which examines the nature of literary texts, the translation stages of literary texts, the activities of translators who assume different identities in the translation process of literary works, pseudo-translation, translator-authors and translators of their works, can be described as a comprehensive study on literary translation. In this respect, the author examines each stage of the process of literary translation in detail, covers the issues he examines comprehensively, and thus takes his readers on a pleasant journey by encouraging them to think about issues -perhaps- they have not thought about before. At the same time, this work, written in a literary language and style, is a valuable and versatile work that appeals to a broad target audience consisting of researchers in translation studies and literature and translators/translator candidates operating in the field of literature.

Keywords

Literary translation
Literary translator
Translation studies
Translator's identity
Translator-author

Article Info

Received 26.08.2023
Reviewed 20.09.2023
Published 30.09.2023
Doi Number 10.29228/ijlet.72078

Reference

Arslan, S. (2023). Book review: “Çevirmenin yazar ve kahraman olarak portresi” (Ayşe Ece). *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(3), 207-213.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi, serhatarslan@bingol.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7914-0721

International Journal of Languages' Education and Teaching

E-ISSN: 2148-2705

Cilt 11, Sayı 3, Eylül 2023

Kitap İncelemesi

Kitap İncelemesi: “Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi” (Ayşe Ece)

Özet

Edebiyat çevirisi, çeviribilim alanının temel konularından biridir ve bu bakımdan güncelliğini sürekli korumaktadır. Tanıtım ve değerlendirme amacıyla ele aldığımız, *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* adlı eser, edebiyat çevirisinin doğası ile bütün yönlerini irdeleyen, çeviribilim alanında yer alan özgün ve önemli bir çalışmadır. Prof. Dr. Ayşe Ece, kitabında her şeyden önce edebiyat çevirmenlerini, farklı alanlarda çeviri faaliyetini gerçekleştiren diğer çevirmenlerden ayırmaktadır. Eserde edebiyat çevirmenlerinin sahip oldukları ve büründükleri kimliklerin sınırları, hem çeviribilim araştırmacıları ve edebiyat çevirmenleri hem de filozof/felsefecilerin görüşleri çerçevesinde belirlenmektedir. Metin üretimi ile çeviri eylemi arasındaki ilişkilerin de ele alındığı bu çalışmada, edebiyat çevirilerinin karmaşık bir niteliğe sahip olduğu özellikle vurgulanmaktadır. Edebi metinlerin doğası, edebi metinlerin çeviri aşamaları, edebi eserlerin çeviri sürecinde farklı kimliklere bürünen çevirmenlerin faaliyetleri, sözde-çeviri, çevirmen-yazarlar ve kendi yapıtlarının çevirmenleri gibi konuların irdelendiği eser, edebiyat çevirisi konusunda kapsamlı bir çalışma olarak nitelendirilebilir. Bu bakımdan yazar, edebiyat çevirileri sürecinin her aşamasını detaylı bir biçimde incelemekte, irdelediği konuları kapsamlı bir şekilde ele almakta ve böylece okurlarını -belki de- daha önce düşünmedikleri konular hakkında düşünmeye sevk ederek keyifli bir yolculuğa çıkarmaktadır. Aynı zamanda edebi bir dil ve üslupla kaleme alınmış bu eser, çeviribilim ve edebiyat alanındaki araştırmacılar ile edebiyat alanında faaliyet gösteren çevirmenlerden/çevirmen adaylarından oluşan geniş bir hedef kitleye hitap eden kıymetli ve çok yönlü bir eserdir.

Anahtar Kelimeler

Edebiyat çevirisi
Edebiyat çevirmeni
Çeviribilim
Çevirmen kimliği
Çevirmen-yazar

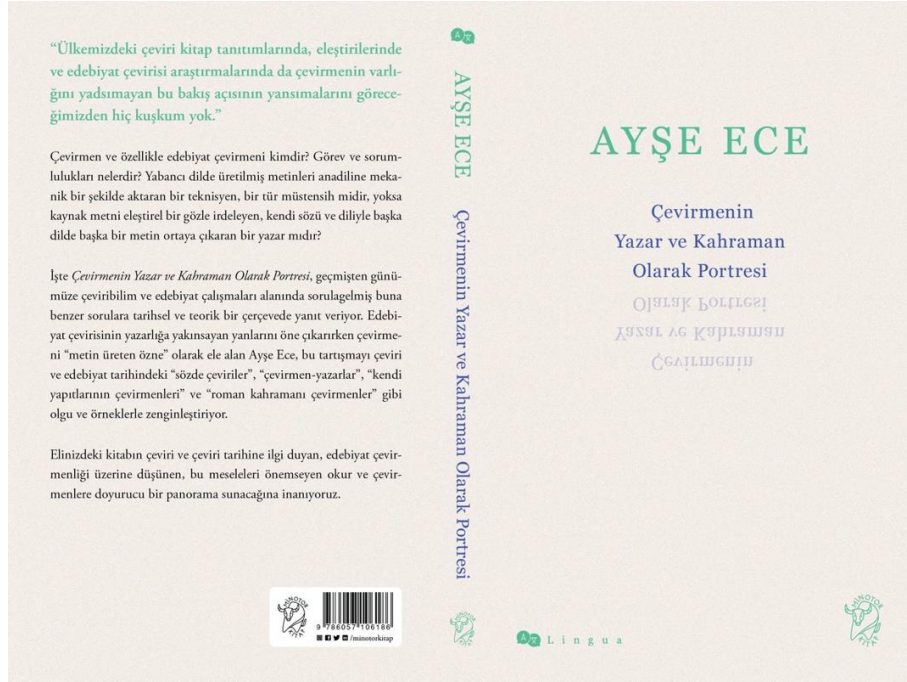
Article Info

<i>Gönderim Tarihi</i>	26.08.2023
<i>Kabul Tarihi</i>	20.09.2023
<i>Yayın Tarihi</i>	30.09.2023
<i>Doi Numarası</i>	10.29228/ijlet.72078

Kaynakça

Arslan, S. (2023). Kitap incelemesi: “Çevirmenin yazar ve kahraman olarak portresi” (Ayşe Ece). *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(3), 207-213.

Ece, A. (2022). *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi*. İstanbul: Minotor Kitap. 139 Sayfa, ISBN: 978-605-71061-8-6

Prof. Dr. Ayşe Ece'nin *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* başlığıyla 2016 yılında "Çeviribilim Yayınları" tarafından ilk kez yayımlanan eseri, 2022 yılında "Minotor Kitap" tarafından yeniden yayımlanmıştır. Eser, on iki bölümden oluşmaktadır. "İçindekiler" kısmında numaralandırma gibi herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. Çalışmanın hemen başında "İkinci Baskıya Önsöz" (ss. 9-10) kısmında Ece, eserinin ilk baskısının ardından geçen beş yıllık zaman zarfında, gittikçe daha fazla edebiyat okurunun edebiyat çevirmenlerinin yazar adlarıyla birlikte kitap kapaklarında yer edinmelerine yönelik beklentilerinin olumlu bir gelişme olduğunu vurgulamaktadır. "İlksöz Yerine" (ss. 11-12) başlıklı önsöz niteliğindeki kısımda, eserin bölümlerinde işlenen konular, yazar tarafından özet şeklinde kaleme alınmıştır. Burada Ece, her bir bölümde irdelediği konulara kısaca değinmektedir. Eserin bölümlerine ait başlıklar "Başlangıç" (ss. 13-22), "Yazmak Çevirmektir" (ss. 23-27) "Geleneksel Çeviri Anlayışı" (28-46), "Özgün Metin/Kaynak Metin/Kalkış Metni" (ss. 47-54), "Çeviri Süreci" (ss. 55-60), "Çeviri Metin/Erek Metin/Varış Metni" (ss. 61-64), "Edebiyat Çevirmeni: Okur/Eleştirmen/Yazar/Editör" (ss. 65-71), "Çevirmen-Yazarlar" (ss. 72-83), "Sözde-Çevirmenler" (ss. 84-97), "Kendi Yapıtlarının Çevirmenleri" (ss. 98-104), "Roman Kahramanı Çevirmenler" (ss. 105-123), "Sonsöz Yerine" (ss. 124-126) şeklindedir. Çalışmada içeriğe dair belirtilmek istenen dipnot mahiyetindeki yirmi maddeden oluşan açıklamalar, "Notlar" (ss. 127-130) başlığıyla numaralandırılmış şekilde, -hemen "Kaynakça" (ss. 131-137) kısmından önce- çalışmanın sonuna eklenmiştir. İncelediğimiz eserin sonunda yer alan seksen maddelik "Dizin" (ss. 138-139) kısmı, yalnızca eserde adı geçen yazar, çevirmen ve çeviribilim araştırmacıları ile çeviri eylemi üzerine düşünceleri eserde ele alınmış filozof ve felsefecilerden oluşmaktadır. Bu yönüyle çevirmen ve çeviribilim araştırmacıları ile çeviri eylemi üzerine düşünceleri eserde ele alınmış filozof ve felsefecilerin görüşleri çerçevesinde

çevirmenlerin sahip oldukları kimliklerin sınırları ve edebiyat çevirisi konusuna odaklanan *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* kitabında, çeviri eylemine dair kavramlara yönelik bir dizinleme bulunmamaktadır.

İncelediğimiz eserin hemen başında yer alan “İlksöz Yerine” kısmında, eserde ele alınan konular kısaca bir araya getirilmiştir. Böylelikle eserin hedef kitesinin çalışma çerçevesinde irdelenen konulara yönelik bütünsel bakış açısı sağlamaları hususunda bir zemin oluşturulmuştur. Bu kısımda işaret edilmiş henüz birinci notta (2022, s. 127), eserde incelenen yazar ve yapıtların alanda önce çıkan tüm yazar ve yapıtları kapsamadığı; ele alınan yazar ve yapıtların çevirmenlik ve yazarlık meslekleri arasındaki sınırlara yönelik geçirgenliği ortaya koyabilmek amacıyla seçilmiş yazar ve yapıtlardan oluştuğu, yazar tarafından öncelikli olarak vurgulanmaktadır.

“Başlangıç” başlığıyla kaleme alınan eserin ilk bölümü, “Babil Söylencesi” anlatısıyla başlamaktadır. Ece, çevrilebilirlik tartışmalarının ele alındığı bu bölümde, ilkin “Babil” sözcüğünün kökenine ilişkin okurlara bir içerik sunulmaktadır. Ayrıca çeviri eylemine ve Babil Söylencesi’ne odaklanan Derrida’nın “Des Tours de Babel” (1985) metni, bu bölümde bütünsel manada irdelenmektedir. İlgili bölümde Derrida’nın metninin yanı sıra, Benjamin’in “Çevirmenin Görevi” (1923) başlıklı metni karşılaştırmalı bir biçimde ele alınmaktadır. Yazara göre Benjamin’in bu metni, edebiyat çevirisi, diller arasındaki farklar, saf dil, çevrilebilirlik gibi konuları felsefi bağlamda düşünmek isteyenler için temel bir eserdir (2022, s. 18). Akabinde bir dilbilimci olan Jakobson’un “Çevirinin Dil(bilimsel) Özellikleri” (1959) irdelleyen Ece, Benjamin’in edebiyat çevirisinin felsefi boyutlarını incelediğini ve buna karşılık Jakobson’un ise bir dilbilimci olarak çeviri türlerine ve çevirinin imkanına odaklandığını belirtmektedir (2022, s. 19).

Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi adlı eserin ikinci bölümü olan “Yazmak Çevirmektir” bölümünde yazar, edebiyatın ve hatta dilin çeviri eyleminin kendisi olduğunu savunarak bir edebiyatçı (Orhan Pamuk) ve bir felsefeci (Nermi Uygur) gözüyle dilin imkânı ile işlevi konusundan yola çıkmaktadır. Ece’ye göre, “yazarlar sözcükler dışındaki dünyayı sözcüklere aktararak, çevirmenler de sözcüklerin dünyasındaki metinleri farklı dillere taşıyarak ‘biricik’ metinler üretirler, ister bu metinler ‘özgün’ ister ‘çeviri’ olarak nitelensinler” (2022, s. 25). Diğer taraftan metin üretimi ile çeviri eylemi arasındaki ilişkinin ele alındığı bu bölümde Ece, yazar, felsefeci, denemeci ve eleştirmenlerin metin üretimi ile çeviri eylemi konularına yönelik betimledikleri ifadelerle, eserin okurlarını ilgili konu hakkında düşünmeye yöneltmektedir. Nihayetinde bu bölüm, Ece’nin yazar ve çevirmenlerin özgün ile çeviri metin arasındaki hiyerarşik üstünlük konusundaki katı ayrımların sona ermesi gerekliliği hususundaki vurgusuyla tamamlanmaktadır (2022, s. 27).

Yazar, “Geleneksel Çeviri Anlayışı” başlıklı üçüncü bölümde, kaynak ve erek metin konusunda hemen hemen her kültürde özgün metnin “biricik” ve “tek” bir metin olduğu anlayışının gelenekselleşmiş bir yapıyla değişmez bir şekilde kabul edildiğini vurgulayarak söz konusu kabulün nasıl bir niteliğe sahip olduğunu açıklamaktadır. Ona göre, “özgün metin üstün, çeviri metni aşağı gören bu geleneksel yaklaşım, çeviri eyleminin doğası üzerine gerçekçi, derinlikli ve ufuk açıcı düşünceler geliştirmenin önünde aşılması güç bir engel olarak yüzyıllar boyunca farklı kültürlerdeki varlığını korumuştur ve günümüzde de büyük oranda korumaya devam etmektedir” (2022, s. 29). Hristiyanlık ve sadık çeviri arasındaki bağıntının irdelendiği bu bölümde, çeviri eyleminin işlevine ayrıca yer verilmektedir. Diğer yandan Ece, İngilizceden farklı dillerde eserler ortaya koyan yazarların günümüz küreselleşen dünyasında İngilizceye çevrilme koşuluyla var olabileceğini belirterek; yazarların da çeviri eylemi vasıtasıyla diğer yazarlardan etkilenme ve/veya beslenme imkanına sahip olabileceğini vurgulamaktadır (2022, s. 31).

Bu konuya yönelik çeşitli kaynaklardan alıntılar sunan yazar, okurlarına “çevirinin diller, edebiyatlar ve kültürler arasında kurduğu bu son derece özgürleştirici ve zenginleştirici ilişkinin önemini ve değerini yok saymak mümkün değilken çevirinin hala ikincil bir etkinlik olarak görülmesini nasıl açıklayabiliriz? şeklindeki bir soruyu yöneltmektedir. Yazar, bu soruya cevap olarak, “okurların büyük çoğunluğu çeviri kitapları çevirmenlerin ürettikleri metinler olarak değil de, yazarların onların bilmediği bir dilde yazmış oldukları özgün metinler olarak görme eğilimindedirler” şeklinde bir yanıt sunmaktadır (2022, ss. 34-35). Edebi metinlerin üretimi üzerine düşünmemizi sağlayan *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* adlı eserin bu bölümünde, çevirmenler birer yazar olarak kabul edilmekte ve “okura kendi sesini dinleten bir yazar” olarak betimlenmektedir (2022, s. 38). Diğer taraftan Ece’ye göre, çeviri eylemi üzerine yaklaşım ve düşüncelerin zenginleşip çeşitlenmesini sağlayan unsur, çeviri eyleminin ikircikli ve arada kalan yapısıdır.

“Özgün Metin/Kaynak Metin/Kalkış Metni” başlıklı dördüncü bölümde, edebiyat çevirisinin karmaşık bir niteliğe sahip olduğu vurgulanmaktadır. Kaynak metnin ne olduğuna odaklanan yazar, aynı metnin farklı okurlar tarafından farklı bir biçimde alımlanması konusunu ele almaktadır. Ayrıca kaynak metnin tek ve değişmeyen bir metin olarak değil, çevirmenin kendi birikimi ve tecrübesi dâhilinde üretilen bir metin olarak da görülmesi ve çevirmen adaylarının edebiyat eleştirisi kuramlarıyla tanışmış olması gerektiği vurgulanmaktadır. Böylelikle çevirmenler edebi metin çevirileri sürecinde yaşadıkları ikilemlere yönelik kendileri için bir dayanak bulma imkanına sahip olmaktadır (2022, ss. 53-54).

Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi adlı eserin beşinci bölümü olan “Çeviri Süreci” kısmında, edebiyat çevirileri konusunda izlenebilecek tek bir yöntem olmadığı gerçeği vurgulanmaktadır. Günümüz yayıncılık sektöründe edebiyat çevirilerinin “kaynak metni uyarlama” veya erek metni yalnızca erek kültür dizgesindeki öğelerle oluşturma gibi çeviri stratejilerinin karşılık bulmadığını belirten Ece, böyle bir durumun gerekçesini de okurların, yabancı bir yazarın metnini okuduklarının düşüncesinde olmak istedikleri şeklinde açıklamaktadır (2022, ss. 55-56). Bu bölümde yazar, ayrıca çeviribilim alanında geniş açıdan ele alınan “eşdeğerlik” kavramının izini sürmektedir. Bu doğrultuda yazarın, “okurlar birbirlerinden o kadar farklı birikimler ve beklentilerle metinlerle buluşurlar ki onların bir kitle olarak verebilecekleri olası tepkileri saptamak bir yana, belki de onları bir ‘kitle’ olarak değil de ‘parçalar’dan oluşan ve kesinlikle türdeş olmayan bir grup olarak düşünmek gerekebilir” şeklindeki düşüncesiyle karşılaşmaktayız (2022, s. 60).

Ayşe Ece’nin çeviri sürecinin her aşamasını irdelediği biçimiyle okurlarını uzun soluklu bir yolculuğa çıkardığı *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* adlı eserinin “Çeviri Metin/Erek Metin/Variş Metni” başlıklı altıncı bölümünde, çeviri eylemine yönelik çeşitli çeviribilim araştırmacılarının tanım ve görüşlerine yer verilmiştir. Yazar, kaynak metin ve edebiyat çevirmenine yönelik görüşlerini şu şekilde kaleme almıştır:

“Kaynak metin nedir, kaynak metin erek metne dönüşürken hangi noktalara özen gösteriyoruz, çeviri metin nedir soruları çerçevesinde ele aldığımız edebiyat çevirisinin en son ve belki de en mutlu noktası erek metnin erek okurlara buluştuğu nokta olur. Edebiyat çevirmeni bu noktada büyük olasılıkla sevdiği bir metni ana dilinde yeniden yazmış ve ona çok sayıda yeni okur kazandırmış olmanın hazzını yaşar. Aslında bu son noktada bir döngü gerçekleşir: Çeviri sürecinin başlangıcından bitimine dek okur, eleştirmen ve yazar kimliklerine bürünen çevirmen, yarattığı metni onu yorumlayacak olan yeni okurlara sunar, böylece de söz konusu yeni okurların yorumlarıyla anlam dünyası zenginleşen kaynak metin ikinci bir yaşam kazanmış olur” (2022, ss. 63-64).

Eserin yedinci bölümü olan “Edebiyat Çevirmeni: Okur/Eleştirmen/Yazar/Editör” başlıklı kısımda, öncelikle edebiyat alanında faaliyet gerçekleştiren çevirmenler, diğer alanlarda faaliyet gerçekleştiren çevirmenlerden ayrılmaktadır. Bu bölümde dünyanın farklı kültürlerinde yer edinmiş önemli yapıtları dilimize kazandıran önemli çevirmenlerin, *kitaplık Dergisi* için hazırlanan “Çeviriyi Yaşayanlar” (2007) başlıklı dosyada yer alan söyleşileri çerçevesinde, çeviri süreçlerinde büründükleri farklı kimlikleri hakkındaki düşünceleri ve ifadeleri aktarılmaktadır. Bu doğrultuda Ece, söyleşi gerçekleştirilen çevirmenlerin genellikle “okuma aşamasına” odaklandıklarının altını çizmektedir (2022, s. 70). Diğer taraftan yazar, kaynak metnin erek dilde yeniden yazılmasını gerçek çeviri süreci olarak betimleyerek bu süreci ikinci aşama olarak belirtmektedir. Ona göre, “*bu aşamada erek dilde yeniden yazılan metin aslında kaynak metin değil çevirmenin zihninde bireysel yorumlama ve çözümleme çalışmasının sonucunda yaratılmış olan metindir. Çevirmenler okuma süreçlerinin sonucunda zihinlerindeki oluşturdukları kaynak metni erek dilde yeniden yaratırken doğal olarak yazar kimliğini de benimserler*” (2022, s. 67). Gerçek çeviri sürecinin tamamlanmasının ardından, çevirmenlerin okur, eleştirmen ve yazar kimliklerinin yanı sıra “editör” kimliği de gün yüzüne çıkmış olur. Ece’nin de belirttiği gibi, çeviri eyleminin her aşamasında çevirmenlerin farklı kimliklere bürünmesi gerekmektedir (2022, s. 67).

“Çevirmen-Yazarlar” başlığıyla kaleme alınan, incelediğimiz eserin sekizinci bölümünde, yazar ile çevirmenler yine eşdeğer bir nitelikte kabul edilmektedir. Bu bölümde okurlara, sonradan yazarlık mesleğini icra eden çevirmenlerin edebi metin yazarlığına geçiş süreçleri aktarılmaktadır. *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* kitabının irdelenmek istediği nihai amaç, bu bölümle beraber daha net ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan “ortak çeviriler” ve Hasan Ali Yücel dönemindeki “Tercüme Bürosu” hareketinin erek dizgemize katkıları konuları, ilgili bölümde ele alınan diğer konulardır.

Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi adlı eserinin dokuzuncu bölümü olan “Sözde-Çevirmenler” bölümünde, “sözde-çevirilerin” ortaya çıkış gerekçeleri okurlara sunulmaktadır. Ülkemizde ilk kez 1950 yılında yayımlanan ve 1988 yılına değin Vincent Ewing adlı yazarın *Genç Kızlar* kitabı olarak tam olarak on altı baskı yapan romanın çevirmeni -aslında yazarı- olan Nihal Yeğinobalı’nın gerçekleştirdiği aşamalardan hareketle sözde-çeviri eylemi, bu bölümde detaylı bir biçimde irdelenmektedir. Yazara göre, ülkemizde 1950’li yıllarda çeviri eserlerin daha çok ilgi görmesine karşın, 1980’li yıllardan itibaren telif eserler hedef kitlenin ilgisini daha çok çekmeye başlamıştır (2022, s. 86). Sözde-çeviri eylemini, genel hatlarıyla değerlendiren Ece’ye göre, bu eylemin asıl çıkış noktası, ortaya konulan eserin sahibine daha özgür bir alan sunmasıdır (2022, s. 89). Bu bölümde ayrıca “bulunmuş elyazması” ile temellendirme oyunu konusunu çeşitli eserlerden hareketle örneklendirilmektedir.

“Kendi Yapıtlarının Çevirmenleri” başlıklı onuncu bölümde Ece, okuyucularını ilgili konu hakkında düşünmeye sevk edecek soruları sıralamaktadır. Diğer yandan, eserin bu bölümü, her şeyin başladığı tek bir kaynağın bulunup bulunmadığı sorusu üzerine kurgulanmıştır. Bu doğrultuda Ece, “*bir yazarın kendi metnini başka bir dilde yeniden yazarken uygun gördüğü değişiklikleri yapması yayıncılar, eleştirmenler ve okurlar tarafından hiç yadırgamaz, çünkü metnin asıl ve tek sahibi olan yazarın onun üzerinde istediği oynamaları yapabileceği düşünülür. Benzer değişiklikler çevirmen tarafından yapıldığında hoş karşılanmazken, kendim metnini çeviren yazar tarafından yapıldığında sorgulanmaz, aksine metnin anan dünyasının farklı dildeki değişiklikler sayesinde zenginleştiği varsayılır*” şeklindeki ifadesini okurlarıyla paylaşmaktadır (2022, ss. 99-100). Bu bölümde, kendi eserlerini erek kültüre aktaran çevirmenlerin yaşadıkları tecrübeler ve bu doğrultuda vardıkları sonuçlar ayrıca ele alınmaktadır.

“Roman Kahramanı Çevirmenler” başlığıyla kaleme alınan eserin on birinci olan son bölümünde, kurgulanan çevirmen roman kahramanları, yazarın deyişiyle “kimi zaman yaptığı işle ilgili felsefi düşünceler geliştiren, kimi zaman bu işi asıl amacı olan yazarlığa geçiş olarak gördüğünü açıklayan” amaçları doğrultusunda yirminci yüzyıl edebiyatında görülmektedir. Ece’ye göre, “çevirmenlerin kurmaca dünyalarda nasıl var oldukları üzerine düşünmek bir gül çevirmenlik ve yazarlık kimliklerinin ayrılma, örtüşme ve birleşme noktalarını görmemize olanak sağlar” (2022, s. 105). Yazar tarafından bir roman kahramanı olarak seçilmiş Ahmet Cemil, Jake Donaghue, Reta Winters ve Ricardo Somocurcio örneklerinden hareketle, kendi eserlerindeki kurgu çerçevesinde, incelediğimiz *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* eserinin amacı doğrultusunda, çevirmenlik mesleğinin ve eyleminin doğasına yönelik söz konusu felsefi ve özgün yönü bu bölümün konusunu oluşturmuş ve yazarın “Sonsöz Yerine” başlıklı değerlendirme niteliğindeki bölümüne geçilmiştir.

Ece’ye göre, çevirmenler özverili bir çalışma gerektiren bir süreçten geçmektedirler. Böylelikle kendi dillerinin sınırlarının dışına çıkarlar ve erek kitlesini başka kültür dünyalarına yolculuğa çıkarırlar. Buna karşılık hedef kitle, ele aldıkları eserin çevirmeninden ziyade, kaynak metnin yazarına odaklanmaktadır. Zira erek kitle, yazarını merak ettiği için, erek metni okumaktadır. Bu doğrultuda Ece, eserinde vardığı sonucu şu şekilde betimlemektedir:

“Edebiyat çevirisi yalnızca iki yazara ait olmasıyla bile -kitabın özgün dildeki yazarı ve çeviri dilinde onu yeniden yazan çevirmeni- hem bir paradoksa hem de bir zenginliğe işaret eder. Bu çalışmada edebiyat çevirisinin kuramsal ve uygulama alanlarında bu paradokslar ve zenginlikten beslenen karmaşık doğasını, edebiyat çevirisinin farklı kültürlerdeki okurlar ve yazarlar üzerindeki ufuk açıcı, geliştirici ve dönüştürücü etkileriyle birlikte ele aldık. Edebiyatta çevirinin ve çevirmenin nasıl temsil edildiğini çevirmen roman kahramanları bağlamında incelerken, özgün Metin üretmek ve çeviri yapmak arasında var olduğu düşünülen sınırlar arasındaki geçişliliği fark ettik. [...] Yabancı dilde yazılmış metinler ve kişiler gizemleriyle ilgimizi çekip, bizi kendilerine anlamaya davet ederler, biz de onları tanıdıkça -çeviri kitapları ve insanları okudukça- kültürel açıdan derinleşir ve zenginleşiriz” (2022, ss. 125-126).

Ayşe Ece’nin *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi* eseri, edebi metinlerin doğası, edebi metinlerin çeviri aşamaları, edebi eserlerin çeviri sürecinde farklı kimliklere bürünen çevirmenlerin faaliyetleri, sözde-çeviri, çevirmen-yazarlar ve kendi yapıtlarının çevirmenleri gibi konuları irdelemesi bakımından kapsamlı bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ece, bu eserinde kendi bilgi birikimini okurlarıyla buluşturarak okurlarının belki de daha önce düşünmedikleri konulara yönelik adeta beyin fırtınası yapmalarına olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda edebi bir lezzeti barındıran üslubuyla -ustalıkla seçilmiş pasajlar vasıtasıyla- okuyucularını edebi eserlerin çevirileri ile edebiyat alanında var olan çevirmenlerin yaşadıkları tecrübe ve süreçler ekseninde keyifli bir yolculuğa çıkarmaktadır. Hem çeviribilim hem de edebiyat alanındaki araştırmacılar ile çevirmenlik mesleğine gönül vermiş ve aynı zamanda edebiyat alanında çevirmenlik mesleğini üstlenmek isteyen çevirmenler/çevirmen adaylarına yönelik kıymetli bir eserdir. Ayrıca bu eser, erek dizgede edebi eserler vasıtasıyla gerçekleşecek süreçleri okurlarına sunması açısından, edebiyat metinleri okuyucuları tarafından da istifade edilebilecek bir kaynak olarak ele alınabilmektedir.

Kaynakça

Ece, A. (2022). *Çevirmenin Yazar ve Kahraman Olarak Portresi*. İstanbul: Minotor Kitap.